

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10:40 K, za pol leta 5:20 K, za četrt leta 2:60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Poznamozna številka 10 v.

Reklamacije so poštnino prave. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisni su ne vrstaje, inzerati. Enostopna petil-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

42. številka.

V Ljubljani, v sredo, dne 27. maja 1908

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inzerate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Jurčičev trg št. 3/I.

Predrzni klerikalizem.

Skromen ni bil klerikalizem v Avstriji nikoli. Toda toliko predrznosti že dolgo ni kazal, kakor v zadnjih časih. Naskoki klerikalcev na vseučilišča so najboljše znamenje za to, kako jim je zrastle greben. za kar se seveda ni zahvaliti lastni moči klerikalne stranke, temveč nezahvalni strahopetnosti in slabotnosti liberalizma. To, kar se godi v Wahrmundovi aferi, je tak škandal, kakršen ne bi bil mogoč v nobeni drugi kulturni državi. Liberalna gospoda naj suče stvar, kakorkoli jo hoče, izbrisati ne more dejstva, da so klerikalci zmagali na celi črti in da je liberalizem sramotno oklofutano. Profesor Wahrmund je na dopustu in nihče ne more verjeti, da je ta dopust popolnoma prostovoljen. Za bodočnost se je najprej reklo, da bo poleg profesorja Wahrmunda še kak «zanesljiv katoličan» predaval cerkveno pravo. Že to je bil odskok, ki je pričal strahopetnost. A pri tem ni ostalo. Kmalu se je slišalo, da Wahrmund sploh ne bo več predaval cerkvenega prava, ampak kak drug predmet. Torej novo nazadovanje. A tudi to se ni bil konec. Wahrmunda se hoče sedaj sploh odpraviti iz Inomosta v Gradec, v Prago, bogvé kam.

O porazu liberalcev torej ni dvoma. A kako odgovarjajo junaki na klofute, ki so jim prisoljene? Pravijo, da — ne bodo trpeli novih klofut. Klerikalci pa imajo že nastavljene roke, da jim pripeljejo še nekoliko zausnic.

Lahko bi se reklo, da se vsa stvar Slovencev sploh ne tiče, kajti Inomost je nemško mesto, Wahrmund pa nemški profesor. Toda ne glede na to, da so liberalna načela liberalna za Nemca prav

tako, kakor za Slovence, Italijana ali Perzijca, imamo Slovenci še poseben povod, postavljati se povsod po robu zoper klerikalizem, ki ni nikdar velikim narodom tako nevaren, kakor malim in ki je prav med Slovenci razširjen kakor nalezljiva bolezen.

Že dolgo se pripravljajo Slovenci na to, da bi dobili svoje vseučilišče. Dasiravno so patriotardi napravili iz tega nekako absolutno narodno vprašanje, ima človek vendar lahko svoje mnenje o koristi vseučilišča v Ljubljani. Toda brez obzira na pritrjevalno ali zanikajoče mnenje se mora videti, da bi morali Slovenci z največjo vnemo podpirati vsak boj zoper klerikaliziranje vseučilišč v času, ko je vsaj mogoče, da se izpolni želja po taki univerzi. Ako bodo klerikalizirana nemška vseučilišča, tedaj je čisto jasno, da bo slovensko vseučilišče od začetka klerikalno. Nikakor se nam pa ne zdi, da bi bil slovenski narod potreben takega zavoda, kajti klerikalizma imamo menda res že več, kakor ga potrebujemo.

Tudi izgovor, da so nemške svobodomiselnosti stranke v prvi vrsti prizadete in da zato liberalci drugih narodov ne morejo prevzeti iniciative, je neutemeljen. Prav narodnjaki se ne bi smeli postavljati na to stališče, kajti z iniciativnim delom se pač koristi svojemu narodu, vsaj moralno, več nego z navadnim opičenjem. To je razumel Masaryk, ko je vstal kot Čeh v obrambo nemške filozofije in znanosti zoper nemške klerikalce. Tega pa ne razumejo naši liberalci.

Ne gremo za namenom, da bi zdravili slovenske liberalce. Oni žive danes v Hribarjevi senci, v kateri je prav tako mračno, kakor pod klerikalnimi šotori. Odkar ima poslanec ljubljanskega mesta krmilo liberalne stranke v svojih rokah, jadra njena barka hitreje in hitreje v klerikalne vode in sramotni kompromis o deželni volilni reformi je samo začetek zblizevanja, ki se bo prej-

alislej končalo s popolno liberalno-klerikalno združitvijo. Če je že dr. Tavčar, ki je bil še najdoslednejši antiklerikalec — vsaj v tem res dosleden — kapituliral, tedaj v liberalni stranki ni več moči, ki bi jo odvrnila od poti, držeče pred Bonaventuro Jegliča.

Nase vprašanje je le to, doklej bodo še molčali tisti elementi v liberalni stranki, ki so nekdanj mislili res liberalno, res protiklerikalno. Vsi dogodki jim dokazujejo, da je v tej stranki liberalizem obešen na klin in da je le še vprašanje časa, kdaj da pride Hribar v Sušterski klub, stranka pa pod škofovo okrilje.

Klerikalizem je predrzen; a kako bi ne bil, ko mu daje liberalizem potuho na svoj lastni račun? Svobodomiselnost se je na Slovenskem, zlasti na Kranjskem udala; lurski romarji so danes poklicani predstavniki slovenstva. Kdor noče utoniti v klerikalnem morju, mora pohiteti, da zapusti liberalno barko. Kajti kmalu bo prepozno.

Klerikalno delo.

Avstrijski odbor društev svetega Bonifacija objavlja v majski številki svojega glasila poročilo za pretečeno leto. To klerikalno podjetje je imelo lani 314.908 kron dohodkov in 292.953 kron izdatkov. Za časopisje je porabil 282.697 K 78 vin., za cerkvene zgradbe 56.000 K 64 vin., za podporo ubogih župnikov, za katoliška društva in klerikalne šole 21.653 K 3 vin. Zvišali so se dohodki za 51.574 kron. Blagajniško poročilo zaključuje s sledečimi besedami: Naj bi se za naše podjetje zavzeli vsi, ki jim je na srcu, da ostanejo avstrijski narodi zvesti sveti katoliški cerkvi. Mi dajemo verski pouk in tako dobivamo sredstva, da olajšujemo bedo cerkve (!) in sredstva, s katerimi se lahko podpira katoliško časopisje, katoliška šolska društva in dela krščanske ljubezni. Posebno pro-

PODLISTEK.

Domovina.

Spisal Ivan Cankar.

Dalje.

«Kaj bi ugašal, če te je strah bele žene! Kadar boš zaspal, bom že ugasnil... Kako pa se ti je zdelo na shodu?»

«Lepo je bilo!» je odgovoril Jan tiho in skoro zlovolljno; zakaj v plamenu, ki je tiho prasketaje trepetal pred njim, je bila z rdečimi črkami zapisana govornikova beseda.

«Dobro je govoril! Hudo jih je dal!» se je oglasil Vaclav iz sence.

«Ti ne veš nič, če je dobro govoril in če jih je dal!» ga je moško zavrnil František. «Hanba si klical in še besede nisi razumel!»

«Ampak videl sem!»

«Godcu je ploskal gluhec! Naključje pa mu je bilo milostno in po pravici je ploskal... Kaj se ti ne zdi čudno, Jan, kadar slišiš besedo domovina? Kaj si misliš takrat, kam misliš?»

«Na Moravo mislim, na zeleno!»

František se je okrenil na blazini in je pogledal Janu v sivi, od boleznii izglojeni obraz.

«S takim glasom si to rekel in s takim obrazom, kakor da si govoril o smrti...»

«Na Moravo sem mislil, na zeleno, in na smrt...»

«Otrok si v vseh rečeh, Jan; dobre besede si potreben in palice. Ali veš, na kaj mislim jaz, kadar

slišim besedo domovina? Na tisto mislim, s kakšno radostjo sem pobegnil očmu, ki me je klestil za kosilo z brezovko, za večerjo pa z drenovačo!»

«Široki svet je dom proletarca!» je zamrmral izza duri Vaclav, zaspan in napol dremajoč.

Jan je molčal.

«Na tisto mislim!» je govoril František dalje, bolj zamišljen in s tišjim glasom. «Toda glej, kakšna čudna želja me obide časih: rad bi videl še kdaj tisto hišo, celo očma bi videl rad in tudi brezovko in drenovačo... Ne, da bi se jokal po tistih rečeh, tudi tam bi ne ostal, ker mi je boljše tukaj... ampak prišel bi rad, takole v nedeljo, prinesel očmu tobaka, sestri židano ruto, pretepel bi se malo v krčmi s fanti in bi takoj spet šel... Tako, glej, bi storil rad!»

Jan se je vzdignil v postelji, oprl je komolec ob blazino in je naslonil lice ob dlan.

«Zakaj bi tako storil? Še to mi povej!»

«Zakaj?» se je začudil František. «Saj sem rekel, da si otrok! Še prašal boš, zakaj se vrtil zemlja okoli solnca. Zato pač!»

Jan je strmel nanj s steklenimi, jetičnimi očmi.

«Zato bi rad šel, glej, František, ker je v tvojem srcu domotožje, ki nikoli ne ugasne...»

«Toliko je gotovo, da se obesil ne bom zaradi tega domotožja!» se je zasmejal František veselo, Jan pa je vztrepetal.

«Ne bi se obesil, praviš, ne zaradi domotožja?»

František je strnil obrvi, vzdignil se je na blazini.

«Kako si vprašal, Jan? Zdi se mi, da si hudo bolan nocoj. Lezi, odej se in daj, da upihnem luč. Ne misli nič neumnih misli, zaspaj takoj; tudi jaz bom zaspal...»

«Glej, František, jaz bi se obesil zaradi domotožja...»

«Obesi se, Jan, zaradi norosti!»

«Še nocoj se napotim; še to noč pojdem...»

«Kam!»

«V Moravo zeleno... tisti travnik bom videl še enkrat in tisto polje... tudi Anko bom videl in židano ruto ji bom prinesel...»

František se je obrnil v steno in je zatisnil oči.

Jan je vstal. Šel je v kot, kjer je imel v lesenem kovčegu spravljeno svoje perilo; povezal je vse svoje stvari v neveliko culo, potisnil si je klobuk na čelo in je stopil proti durim.

František je planil kakor iz sanj in je stal z enim korakom pred njim.

«Nikamor ne pojdeš!»

Tudi Vaclav se je vzdramil.

«Co je, Františku?»

«Kaj je? Norec je med nama! Ti si spal, Jan pa je znorel in zdaj nori!»

«Nič nisem znorel!» je odgovarjal Jan mirno.

«Pusti me, František, da grem! Če nečeš, da grem nocoj, pojdem jutri takoj, ko odideš na delo... Ne sili me; nisi moj oče, tudi ne moj jerob!»

«Prav ima!» je zazehal Vaclav. «Res nisi njegov oče in tudi jerob njegov ne. Še toži te lahko, če mu zastavljaš duri!»

simo za to: Naj bi vsak župnik skrbel za to, da se v njegovi cerkvi dobro razširja list «Sankt Bonifacius» in da se pri tem na spreten način nabira miloščina! Zato je potrebno, da stoji pri cerkvenih vratih dvoje ljudi, katerih eden razdaje liste, drugi pa s puščico ali pa s krožnikom nabira darove. Pri vsaki pridigi naj se nakratko opomni razdajanje lista in nabiranje miloščine. Priporočajo se tudi lepaki, ki se jih lahko dobi pri društvu.»

Tako delajo klerikalci. In to je le eno društvo. V veliko večjem obsegu dela Pijevo društvo, ki vzdržuje največje klerikalne časopise v Avstriji (Vaterland, Reichspost i. t. d.), ne glede na neštevilna manjša društva.

Bogati klerikalci, ki imajo v cerkvi in izven cerkve velike kapitaliste, nabirajo pri siromašnem ljudstvu miloščino za svoje časopise, da bi tem lažje poneumnjevali narod. Z neštetimi tisočaki podpirajo na ta način klerikalne časopise. V teh razmerah je naravnost življenska potreba za delavstvo, da dobi čim boljše časopise, ki seveda nima od nikoder podpore. Slovenski delavci imajo sedaj najlepšo priložnost, če pristopijo v čim večjem številu delavski tiskovni družbi. Zoper klerikalno delo je treba socialističnega dela, za katero je pa časopisje najvažnejša naloga. Naše delavstvo naj se ugleda v klerikalce, pa bo tedaj gotovo storilo, kar ima storiti za svoje časopise.

Pojasnilo II.

Dalje.

Moral je videti, da dejansko vse politično in gospodarsko delo v deželi opravljam sam. Videl je, da je Goriška gospodarsko docela spala, kljub temu da sta imela dr. Anton Gregorčič in on od leta 1889 do 1895 neomejeno oblast v deželi. Takrat bi bila lahko izvedla vse s pomočjo duhovenstva, učiteljstva in boljših krogov po deželi. Po mojem nastopu se je nastalo na Goriškem živahno gospodarsko življenje, in trgovsko-obrtna zadruga in prejšnji ter poznejši shodi so ljudstvo zdravili. Gosp. Gabršček je tudi vedel, kako so životali poprej s šolskimi zavodi, in da sem jaz finansiral podjetje «Šolski dom». Spominja se pač, da sta mi on in dr. Gregorčič, ko sem šel na finansiranje «Šolskega doma», obadva rekla: «Kolikokrat smo si želeli kaj takega, no, ni človeka, ki bi to izvedel.» Gospod Gabršček pa tudi ve, da kakor sem vzel stvar v roke, tako je tudi prišlo do izvršitve te prej neizpolnjive želje. Gospod Gabršček pa tudi ve, da so ga spomladi leta 1897 hoteli izločiti iz ravnateljstva in nadzorstva Goriške ljudske posojilnice, ker jo je privedel do

«Samo to mi povej», je kričal František razljučen, «povej mi le to, za Krista, kam misliš!»

«Povedal sem ti: v domovino!»

«Nocoj?»

«Nič pozneje, zakaj . . . pogledaj mi v lice!»

František mu je pogledal v obraz in je takoj obrnil v stran pogled.

«Hudo si bolan, ne hodi na pot . . . tak ne hodi na pot!»

«Ker sem bolan, moram na pot, ne smem se muditi niti uro, da ne pridem prepozno . . . Ko je rekel tisto besedo, me je zbolelo v srcu in me je poklicalo . . .»

«Kdo? Katero besedo?»

«Vaterlandsloses Gesindel . . .»

«Kaj tebe briga ta beseda? Koga zadeva? Saj smo dobro odgovorili, na glas smo povedali . . . kaj je treba tebi še posebej odgovarjati? Če je bilo odgovora nam dovolj, ga bodi še tebi!»

«Ne tisto . . . ne mislim odgovarjati . . .»

«Kaj torej misliš!»

«Poklicalo me je, v srcu me je zbolelo . . .»

Vaclav, ki je ležal pred durmi, se je vzdignil in je odmaknil blazino.

«Pusti ga . . . in upihnil luč! Rad bi že spal nocoj!»

František je pogledal Janu srepo v oči, nato mu je stisnil desnico z obema rokama.

«Tudi jaz sem ti povedal, da bi rad prinesel sestri židano ruto in da bi celo očma rad pozdravil . . . Bolan si, ne držal bi te Bog, kako bi jaz? Zbogom hodi in ne zameri, če je bilo kdaj kaj med nama!»

Jan je stisnil roko Františku in Vaclavu, tiho je odprl duri in tiho je šel skozi veliko izbo, da bi nikogar ne vzdramil. Ko je stopil na ulico, mu je puhnila v lice mrzla noč.

Konec prihodnjic.

roba propada. Goriška ljudska posojilnica se je v najzalostnejšem položaju izročila meni ter sem dve leti absolutno ukazoval in le tako mogel ta zavod reorganizirati, da je leta 1899 že krepko stal na nogah. Gospod Gabršček je bil torej ogorčen vsled napada dr. Antona Gregorčiča name v goriški ljudski posojilnici, in sicer odkritosrčno in po pravici ogorčen. Rekel je meni in vsakemu: «Si edini človek, ki nam dela, in se tebe hočejo odstraniti.» To je pisal tudi v «Soči». Po napadu v goriški ljudski posojilnici mi je izjavil, da stori konec neodkritosrčnosti, najsi sledi, kar hoče, magari če gremo narazen. Vpričo profesorja dr. Kosa sem mu dolgo časa prigovarjal, naj celo stvar pusti pri miru, ali bilo je zaman. Šel je na dr. Antona Gregorčiča in grofa Alfreda Coroninija, ki sta zahtevala, naj pusti mene na cedilu in da ostane potem kakor je bilo. Gospod Andrej Gabršček tega ni sprejel, marveč nasprotno zahteval, da se dr. Anton Gregorčič loči od svojih slabih svetovalcev. Ako je gospod Gabršček kljub moji prošnji, naj se ne poteza zame, šel zame v boj, je to najboljšo izpričevalo zame. Gospod Gabršček je takrat uvidel, da sem dejansko edina oseba, ki stvarno dela in gre za svojim ciljem. Ker se je gospod Gabršček prijateljski in z vso vnemo zavzel zame, raditega je toraj nastal razkol na Goriškem.

No, g. Gabršček je tudi dobro vedel, da mu ni treba varovati mojega političnega položaja, ker je imel takrat dr. Gregorčič v rokah mojo izjavo, da se odtegnem iz političnega življenja, torej da mi ni na politiki nič ležeče. Vsled nepremišljenega koraka in nakupa tiskarne od strani dr. Antona Gregorčiča pa sem videl, da je razkol na Goriškem neizogiben in da gre le za to, da ta boj izvohujeta na eni strani dr. Anton Gregorčič, na drugi strani pa g. Andrej Gabršček, sama. In ker nisem hotel pustiti Gabrščka, ki je bil takrat res zvest moj pristaš, sem isti dan, ko je dr. Gregorčič kupil tiskarno, temu pismeno izjavil, da odtezam svojo odpoved, in isti dan tudi naznanil pismeno gosp. Gabrščku, da mu dam svojo moč na razpolago. Boj, ki se je vsled tega osebnega razkola razvijal, je ostal tudi oseben: na eni strani dr. Anton Gregorčič, na drugi strani pa je «Soča» dvignila prapor pod mojim imenom zato, kerga pod imenom g. A. Gabrščka ni mogla. Oba, in to lahko potrди g. dr. Karl Triller v Ljubljani, sva se dogovorila, da zavzameva le stališče opozicije proti zlorabi politične moči od strani dr. Antona Gregorčiča, in pod tem geslom, brez drugega programa, je šel boj do jeseni leta 1899. V tem boju so se postavili na mojo stran posebno trgovski in obrtniški krogi, ki so videli v meni organizatorja gospodarskega dela. Zato sem hotel ustanoviti politično trgovsko-obrtno društvo. Hotel sem izkoristiti entuziazem trgovcev in obrtnikov za ustanovitev velikega in lepega organizatornega zavoda, kakor sem svoj čas izkoristil entuziazem leta 1897 za ustanovitev Trgovsko-obrtno zadruga. G. Gabršček je bil temu nasproten in je tudi sam prevzel vodstvo nepolitičnega trgovsko-obrtnega društva. Sodrugi Anton Kristan, takratni tajnik tega društva, pozna vso mizerijo tega društva in vso nesposobnost g. Andreja Gabrščka. Takrat je postal g. Andrej Gabršček neodkritosrčen proti meni, ker je konstatiral entuziazem po deželi in je prišel do zaključka, da bi mu končno zrastle čez glavo, in bi on prišel ob politično vodstvo nove struje, ter od tega časa ostal proti meni neodkritosrčen.

G. Gabršček mi očita lov na državnozbornski mandat. Radoveden sem, če mi tudi negira, da me je ure in ure nadlegoval takrat, ko se je grof Alfred Coronini odpovedal državnozbornskemu mandatu, naj kandidiram jaz. Odklonil sem to izrecno z izjavo, da brez stranke, le pod svojim imenom ne sprejemem nobenega mandata. Sodrugi Josip Kopač pa mi tudi potrди, da sem odklonil mandat, ki so mi ga leta 1904 ponujali socialni demokratje, in dr. Kraigher mi potrди, da so mi leta 1907 ponujali mandat tržani, kar sem pa zopet odklonil. Zastopstvo socialno-demokratične stranke ve, kako sem se pri tem vprašanju vedno enako obnašal. Vsled nestanovitnosti Gabrščkove od ustanovitve trgovsko-obrtnega društva naprej pa sem se hotel odtegniti od političnega življenja, ako se ne ustanovi stranka. Stranka naj bi bila protiklerikalna in splošno napredna, ker je takrat bilo nemogoče misliti na ustanovitev socialno-demokratične stranke. To sem izjavil na ustanovnem shodu napredne stranke 8. marca 1900 in pri prvi seji izvrševalnega odbora 22. maja 1900. Sicer pa

g. Gabršček sam priznava, da sem mu tudi privatno izjavil, da bi ustanovil socialno-demokratično stranko, ako bi imel 100.000 goldinarjev na razpolago. Torej sam priznava, da sem bil že takrat mnenja, da je socialno-demokratična stranka načelno potrebna na Goriškem. Seveda pri neugodnem položaju, v katerem je bila, bi moral ustanoviti z lastnim denarjem tiskarno in list, da bi to stranko na Goriškem takorekoč sele ustvaril in zato bi moral imeti svojega donarja. Leta 1900 pa lastnega nisem imel niti vinarja, pač pa sem bil vsled političnega in gospodarskega dela močno zadolžen.

V izvrševalni odbor so bili izvoljeni sledeči gospodje: Juretič Anton, posestnik v Kobaridu; Gabršček Oskar, župan i. t. d. v Tolminu; Zega Mihael, župan v Kanalu; Reya pl. Anton, župan v Kozani; Šavle Peter, trgovec v Čepovanu; Lokar Anton, župan v Ajdovščini; Bajc Anton, nadučitelj v Renčah; Mozetič Josip, posestnik v Prvačini; Jaklin Andrej, tovarnar v Rupi; Pavletič Josip, veleposestnik v Gabrijah; Švara Josip, župan v Komnu; Caharija Ivan, klesarski podjetnik v Nabrežini; Kosovel Anton, nadučitelj v Sežani; Obersnel Andrej, trgovec v Divači; Muha Anton, veleposestnik v Lokvi; dr. Stanič Josip, odvetnik v Gorici; dr. Gruntar Rudolf, odvetniški koncipijent v Gorici; Dakleva Ivan, veletržec v Gorici; Konjedic Rudolf, oenolog v Gorici, — na katere se sklicujem kot priče za dotične sklepe. Zapisniki o sejah izvrševalnega odbora pa so v mojih rokah. Dasi g. Gabršček trdi, da nisem dal nikdar krajcarja za «Sočo» in da sploh nisem njemu nikdar priskočil, in to ni res, vendar nočem razkladati tu vse gospodarske mizerije, ki je vladala takrat. Je pač mnogo zasebnega in nikogar ne briga, kaj se je storilo od strani izvrševalnega odbora za g. Andreja Gabrščka in koliko denarja sem založil za to ali ono iz svojega.

Iz zapisnika izvrševalnega odbora narodno-napredne stranke hočem navesti le nekoliko sklepov, posebno ker g. Gabršček obljublja, da dá v sklad socialno-demokratične stranke 1000 K. Sicer poznam g. Gabrščka, da obljubi rad še več, da pa ničesar ne da, kajti njemu se dokaže taka malo kaj, kakor histerični ženski.

Dalje prih.

Politični odsevi.

Minoritetni predlogi socialnih demokratov glede železnice, poštnih uslužbencev in tobačnih delavcev pridejo poleg nekaterih drugih v proračunski razpravi definitivno do sklepanja. V odseku so propadli vsi resni predlogi glede zboljšanja teh kategorij. Zadržno besedo izpregovori zbornica in pokazalo se bode, kateri poslanci imajo več zmislja za proletarske volilce, kakor za tužno stokanje finančnega ministra. Bilo bi pa tudi dobro, če bi se prizadete kategorije oglasile, pa preden se bo glasovalo, da ne bodo gospodje imeli izgovora, češ, da zahteve socialnih demokratov niso zahteve državnih uslužbencev.

Skupna ministra Aehrenthal in Schönauich sta predložila cesarju svojo demisijo, a cesar je, kakor se je že naprej vedelo, ni sprejel. Tudi v tej stvari se kaže, da se smatra politika v nekaterih visokih krogih za igro, s katero naj bi si nekateri ljudje krajšali čas kakor s tarokom, z dominom ali pa s kakim športom. Poročali smo že, da so se vršile med avstrijskimi in ogrskimi ministri pod vodstvom skupnih ministrov konference zaradi zvišanja častniških plač, katerega ogrska delegacija v zadnjem zasedanju ni hotela dovoliti. Minister za zunanje zadeve Aehrenthal in vojni minister Schönauich sta takrat v avstrijski delegaciji izjavljala, da se skliceta meseca maja ali junija še enkrat delegaciji za sklepanje o častniških plačah, ki se zvišajo tako, da bodo večje plače veljavne že od novega leta 1908. Pri sedanjih konferencah se je pa ogrska vlada upirala taki ureditvi in končno je dosežen sporazum na ta način, da stopi zvišanje častniških plač v jeseni v veljavo. Ker se torej ni izpolnilo, kar sta ministra prorokovala, sta podala demisijo. A že tisto uro, ko sta jo vložila, se je vedelo, da ne bo sprejeta. V navadnem življenju se pravi takim dogodkom burka. V visoki politiki bodo pa burke bržčas dovoljene, dokler ne doseže popolne veljave ljudstvo, kateremu je politika resna stvar, ne pa igra za preganjanje dolgega časa.

Častniške plače bodo zvišane v jeseni. Mostviti pa hočejo samo nekoliko zboljšati hrano, zvišanje mezde pa odlašajo na poznejši čas. Naglašali smo že večkrat, da priznavamo opravičenost zvišanja nekaterih častniških plač. Toda kakor po navadi pri takih regulacijah, bodo pobrali smetano tistih, ki so najmanj potrebni. Spričo tega je zavlačenje vojaške mezde zares nezaslišano. Generalom, ki padne žive v revščini in ne trpe pomanjkanja, se zvišajo gaže za 1000 do 2000 kron na leto, pešec, ki ima 12, roci dvanajst vinarjev na dan, pa lahko

čaka! Da visoka vojaška gospoda nima zmisla za potrebe navadnih vojakov, razumemo. Saj današnji generali niso nikdar jedli komisnega kruha. Toda poslanci, ki so civilisti in ne stojijo pod vojaško komando, bi morali vedeti, da je njih prva dolžnost, skrbeti za sinove ljudstva, ki morajo nositi puško, ne da bi si bili sami izvolili ta poklic, potem pa šele za generalmajorje in feldmaršal-lajtnante.

Državni proračun, ki pride sedaj po dolgem zavlačenju v parlamentu na dnevni red, je v svojih številkah zelo zanimiv. Od leta 1897 so se izdatki Avstrije zvišali za 689 milijonov kron, od leta 1902, ko je bil zadnjikrat proračun parlamentarno rešen, pa za 381 milijonov. Od leta 1902 so potrebščine ministrstva za notranje zadeve narasle za 17.9 milijonov, ministrstva za deželno brambo za 17.9 milijonov, železniško ministrstvo je porabilo za 176.4 milijonov več, poljedelsko ministrstvo za 14 milijonov, justično za 14.7 milijonov; izdatki finančnega ministrstva so narasli za 79.6 milijonov. Obresti državnega dolga so se zvišale za 43.4 milijonov, državni dolg sam za 882 milijonov, vlada pa je po preliminarnu opravičena, zvišati to svoto na 1005 milijonov. Izdatki trgovskega ministrstva so narasli za 52, naučnega ministrstva pa za 33 milijonov. Številke dohodkov izkazujejo izza šestih let 463 milijonov zvišanja. Direktni davki so narasli za 45.3 milijonov, užitinski davki pa za 37.6 milijonov. Na posamezne vrste davka odpada: Na zemljiščni davek 24.7 milijonov, na osebni dohodninski davek 12.7 milijonov, na davek za sladkor 34.6 milijonov, na kolke 19.1 milijonov, na davek za vozne listke 18.5 milijonov, na tobak 23.9 milijonov zvišanja. Dohodki državnih železnic so se zvišali za 222 milijonov. V enajstih letih, v katerih so se državni izdatki zvišali 689 milijonov kron, je izvrševal državni zbor samo leta 1902 kontrolo nad državnim gospodarstvom. In privilegirani parlament jemirno trpel ta absolutizem.

Delegacije se skličejo 18. septembra. Resiti jim bo predvsem vprašanje zvišanja častniških plač, ki mora priti po kompromisu izmed avstrijske in ogrske vlade v skupni proračun. Kakšno stališče zavzame večina ogrske delegacije v tem vprašanju, se še ne more proročati. Kajti s tem, da je kompromisu pritrnila ogrska vlada, še ni pritrnila Košutova stranka. Verjetno je pač, da se omehta tudi ona še do tistega časa. Najbrže dobi kake narodne koncesije, a da bodo potolaženi avstrijski krščanski socialci, se napravi tako, kakor bi bile te koncesije neodvisne od častniških plač.

Za proračunsko razpravo v parlamentu se je čas razdelil tako, da bo vsega skupaj dvajset sej z dvesto urami. Od teh dobe socialni demokrati 33 $\frac{1}{2}$ ur, krščanski socialci 37, vsenemci 1 $\frac{1}{4}$, italijanska ljudska stranka 4 ure, židovski klub 1 $\frac{1}{2}$ ure, češki klerikalci 7 $\frac{1}{2}$, češki klub 8, češki agrarci 11, liberalni Italijani 1 $\frac{1}{2}$, poljsko kolo 27 $\frac{1}{2}$, Romuni 2, Starorusini 2, rusinski klub 9 $\frac{1}{2}$, češka ljudska stranka 1 $\frac{1}{2}$, češki radikalci 4 $\frac{1}{4}$, slovenski klub (Šuštersičev) 6 $\frac{1}{2}$, nemško-nacionalna zveza 18 $\frac{1}{4}$, nemški naprednjaki 6, nemški radikalci 5, jugoslovanski klub (Hribarjev) 8 ur, divjaki pa 4 ure.

Glede Wahrmondove afere je Beckova vlada prava uganka. Krščansko-socialna «Reichspost» je javila, da je Beck dejal: «V poletnem semestru ne bo Wahrmond na noben način predaval.» Poslanec Stransky je pa telegrafiral inomostskim dijakom, da je Beck rekel: «Wahrmond lahko predava, če prosi za to.» In nihče ne more izvedeti, kaj je resnično, Becku se pa tudi ne zdi prav nič potrebno povedati, kaj da misli in namerava.

Med svobodomiselnimi dijaki na dunajskem vseučilišču se snuje zveza, ki naj obsega protiklerikalne dijake brez razlike stranke in narodnosti.

Dopisi.

Iz Idrije. 24. maja. Letos v juniju poteče deset let, odkar je ustanovljeno «Občno konsumno društvo v Idriji». Predstojništvo O. K. O. je zato sklenilo v svoji seji 2. maja 1908, da se mora desetletnico konsumnega društva kar najslavesnejše praznovati. Sklicalo se je nato na dan 18. t. m. vse odbornike in odbornice idrijskih in spodnoidrijskih organizacij na skupno sejo, da se posvetujejo o kar najbolj dostojni proslavi desetletnice. Sklenilo se je, da izda «Založba čas. «Napreji» v Idriji» brošuro o konsumnih društvih, in da se vrši 21. junija velika delavska slavnost po sledečem razporedu:

I. Zjutraj slavnostno zborovanje članov Občnega konsumnega društva v Idriji. K temu zborovanju imajo pristop tudi gostje, katere more vsak član s seboj privedi. Govoril bo ravnatelj Anton Kristan. Začetek zborovanja ob 9. uri dop. Prostor: pivovarna pri Črnem orlu.

II. Popoldne se zbere idrijski delavci in tuji gostje ob 3. uri pred glavno prodajalno Občnega konsumnega društva v Idriji in odkorakajo skupno v Podrotejo, kjer je združni valjni mlin, in kjer bo potem velika ljudska veselica.

Desetletnica Občnega konsumnega društva v Idriji je poučna na vse strani. Kako se je društvo razvijalo od l. 1898 razvidno bo iz knjižice «O konsumnih društvih, njih pomenu in važnosti za delavsko ljudstvo».

Somisljenike po Slovenskem se že s tem vabi na to leno slovesnost.

Iz Žirov. Po zadnjih volitvah postajamo v naši občini precej mrtvi. Tudi naši sodrugi so nekako zaspali. Tam popreje se je saj precej časopisov naše stranke razpečalo, sedaj pa ni več tako kot bi moralo biti! Sodrugi po Žireh, na nege! Naše «Delavsko društvo» oživimo, da bo delovalo v prospeh delavskega ljudstva. Proč z zaspanostjo!

Domače stvari.

Na ljubljanskem južnem kolodvoru se je izvršila navidezno majhna, a vendar zanimiva izprememba. Skladišeni nadglednik Taskar je premeščen v Trst. Železničarjem je Taskar znan iz časa, ko je Gutman vladal na ljubljanskem kolodvoru. Takrat je bil Taskar več let njegov zaupnik. Čeprav je mož v vsakem oziru neznan, je vendar igral po Gutmanovi protekciji veliko vlogo in se je vedel tako, kakor bi bil namestnik postajnega načelnika. Ukazoval je, kjer ni imel kaj ukazovati, povsod je nastavljal ušesa, pri Gutmanu pa je bil kuhan in pečen. V zadnjem času je zopet skušal pridobiti si nekdanjo veljavo. «Inspiriral» je vestibul, vratarje, uslužbence na peronu, dasiravno po svoji službi ne bi imel opraviti nikjer drugje kakor v skladišču, kjer je pa baje najmanj delal. Toda njegova nova slava je bila kratkotrajna. Premeščenju v Trst se je sicer upiral na vso moč, toda Gutmanovi časi so minili in z njimi menda tudi Taskarjev zistem. Če bodo tržaški železničarji posebno veseli nove pridobitve, je drugo vprašanje. Metoda, katero je tukaj prakticiral, se mu pa ne bo obnesla v Trstu.

Umetniški klub «Sava» je, kakor slišimo, odklonil vsako odgovornost za kranjski oddelek v dunajskem jubilejnim sprevedu. Vsa priredba se torej z urnimi koraki približuje polni blamazi, kajti to, kar izvrši odbor brez umetnikov, utegne biti v najboljšem slučaju maskarada, nikakor pa ne slavnosten spreved, ki naj reprezentira kranjsko deželo pred tujino. Umetniki so bili od odbora pozvani, da bi prevzeli aranžiranje spreveda. Toda ko se je delo pričelo, se je kmalu pokazalo, da se smatrajo umetniki za hlapce, ki naj bi letali po vsej deželi, nabirali kostume, orodje, osebe, vozove i. t. d., komandirali bi pa drugi, ki razumejo toliko o stvari, kakor zajec na bob. Vrhulega se je za kulisami intrigiralo, vse kaže, da se je hotelo tudi umetnike naščuvati drugega proti drugemu, tako da klubu končno ni ostalo nič drugega, kakor odreči se nalogi, ki je bila zanj le še poniževalna. Pokazalo se je tudi, da pravzaprav ni nobenih sredstev na razpolago, da bi se dalo prirediti kaj dostojnega. Do spreveda je komaj še dobrih štirinajst dni, a napravljenega se ni nič. Vsak dan se delajo novi programi, najbolj konfuze ideje se predlagajo, sprejemajo, izpreminjajo, tako da odbor sam še danes ne pozna niti glavnih potez priredbe. V teh razmerah je naravnost nemogoče, da bi se v tako kratkem času izvršilo kaj takega, da bi služilo deželi na čast. Edina pametna misel, ki bi se mogla odboru priporočiti, bi bila ta, da se razide in da naznani Dunajčanom, naj si sami delajo reklamo, kakor znajo.

Nekoliko jezuitov si je moral pridobiti kranjski odbor za dunajski slavnostni spreved. Za reklamo je začel izdajati nekak korespondenčni list, v katerem hvali namene tega povsem nepotrebnega podjetja tako, kakor znajo samo jezuitje. Tako n. pr. piše: O velikem pomenu tega spreveda v narodnogospodarskem oziru torej danes ni več dvoma. Mi vemo, da v drugih deželah postavljajo narodnogospodarski moment na prvo mesto pri vsaki priliki, da se vsaka slavnost in vsak imenitnejši dogodek porabi v to, da se dvigne gospodarska moč prebivalstva. Zadnji čas je, da se tudi pri nas v Avstriji to priznava. Slavnostni spreved na Dunaju bode privabil na tisoče in tisoče inostrancev na Dunaj in ti bodo ravno glavni gledalci spreveda ter bodo pustili v Avstriji velike svote. Ta denar bo torej ostal v Avstriji in — četudi prvotno le na Dunaju — bode prišel prejalislej celi državi na dobro. S tem sprevedom se bode priljubila Avstrija tudi inostrancem in se z njim dela naravnost reklamo za celo Avstrijo, torej tudi za Kranjsko. Tujci, ki so videli Dunaj, bodo hoteli videti tudi posamezne kronovine, posebno, ker bodo pred njihovimi očmi korakale slikovite skupine najrazličnejših kronovin. Ne bode imel torej samo Dunaj koristi od tega spreveda, imeli jo bodo sčasoma tudi druge dežele in to bo gotovo jako znamenit vspeh spreveda. Dobro je, da se to podpira, ker mi stojimo danes brez dvoma v dobi, v kateri narodnogospodarska struja silni mogočno na dan. Logika teh sklepov je naravnost predrzna. Da bi imela kranjska dežela korist od denarja, ki ga zne-sejo tujci na Dunaj, bi lahko pripovedoval kak Gessmann ali Bielohlawek, ne pa Kranjec. In da bi tujci, kadar jih Dunajčani pošteno oskubijo, hodili še na Kranjsko, naj pove slavnostni odbor Nandetovi Micki. Na Dunaju imajo dvorsko opero, zato vendar ne zahajajo tujci v ljubljansko gledališče; imajo «Benetke», a tujci se ne vozijo v Ljubljano, da bi pogledali Tivoli; če se hoče privabiti tujce na Kranjsko, se jih mora opozarjati na kranjsko deželo; ne pa delati štafazo dunajskim krščanskim socialcem. Odbor naj piše, kar hoče,

glavni nagib, da vabi Kranjce na Dunaj, je vendar ta, da imajo nekatere gumbnice hude bolečine.

Iz Idrije. «Slovenec» prinaša v sobotnih številkah, ki se seve zastoj razdajajo po raznih hišah v Idriji redno idrijske novice, ki niso nič drugega kot navadna zavijanja. Klerikalci pač ne znajo napisati resnice. Tako tudi zavijajo dejstva glede preporne točke med deželnim odborom kranjskim in mestnim županstvom idrijskim. «Rdeči Prapor» je že danes teden prinesel informativno notico, kjer je jasno obrazložil početek in vsebino spora. «Slovenec» pa le zavija. Namen «Slovenčevemu» zavijanju je prozoren. Blizajo se zopet deželnozbornske volitve v jeseni ter drugo leto občinske — no, pa naj bode potolažen slavnosti škofovi list, v Idriji je le še malo ljudi, ki mu verjamejo. Vsakdo že ve, kako je s «Slovenčevim» vpitjem. Občina hoče namreč sedaj popraviti napako iz l. 1903 ter si pridobiti občinsko hišo št. 507 zopet v lastno porabo. Klerikalci protestirajo proti temu, in to tisti klerikalci, ki l. 1903 niso zinili niti besedice, ko je tedanji obč. odbor oddal hišo št. 507 na 25 let v najem idrijski frakariji. S svojim protestom kažejo klerikalci svoje sovraštvo proti siritvi izobrazbe sploh. — Poleg «Slovenca» so si klerikalci omissili še drug list, ki so mu dali naslov «Slovenski Mješčan». Ta list je sicer v prvih številkah govoril o dostojnosti, češ: «naš list kot glasilo slov. meščanstva bo dostojno poročal o raznih pojavih i. t. d.» Ali zasel je takoj zopet v navadni klerikalni tir; jabolko pač ne pade daleč od drevesa! Torej: klerikalci so sedaj kompletni. Za na sploh imajo «Slovenca», za neumne delavce «Našo Moč» (pametni imajo v «Rd. Praporju» svoje glasilo), za kmete «Domoljub», za tercijalke «Bogoljub» in za meščane «Slov. Meščana». Za dečke in mladino izdajajo «Mladost». Strup se razširja med slovensko ljudstvo v teh časnikih. Ko bodo zgodovinarji pisali o časopisih, ki so zastrupljali z lažjo in surovostmi vseh vrst slovensko ljudstvo, bodo morali pisati velike strani le o teh časnikih. Pa nazaj k našemu predmetu! Tudi «Slov. Meščan» prinaša redno vesti iz Idrije, ki so pa prav iste kot v «Slovencu» in «Naši Moči». Opozarjamo zato somisljenike na to dejstvo, da ne bodo imeli napačnega mnenja o tem listu, ki se tiska sicer na boljšem papirju kot «Slovenec». — Kako bo prepir med idrijsko občino in med dež. odborom končan, ne vemo; ali eno je gotovo, če ima deželni odbor le količaj objektivnosti, mora zavrniti klerikalne «protestante» ter odobriti sklepe obč. odbora. Bati se je le, da se ne bo ravnal dež. odbor po tem, kaj pišejo posamezni njegovi odborniki o celi stvari. Pa bodi kakorkoli: idrijsko delavstvo je zopet videlo klerikalce v polni nagoti pri ljudstvu sovražnem delu. In to je bilo treba pibiti.

Strašno užaljenega se dela «Slovenec» v boju za klerikaliziranje vseučilišč. Spravil se je nad rektorja dunajske univerze profesorja Ebnerja, češ da je razžalil kmete v razglasu, v katerem je povedal, da so pijane tolpe naskočile graško vseučilišče. «Slovenec» dobro ve, da je njegova obramba povsem nepotrebna. Tolpe, ki so pod komando klerikalnega poslanca Hagenhoferja hotelo v Gradcu udreti na vseučilišče, so bile res pijane. Če se to pove, se pa prav nič ne žali kmetov; sicer bi morali biti tudi vsi profesorji užaljeni, če bi se povedalo, da se ga je kak profesor preveč naskal. Ampak «Slovenca» se lahko razume: ako bi pisal resnico, bi moral prijeti svoje ljudi za ušesa in tega se vendar ne more pričakovati od pobožnega glasila.

Železničarska smrt. Železničarska služba, katere nevarnost je od nekaj znana, je zopet zahtevala žrtev. Dne 22. t. m. se je ponesrečil v Proseku sprevodnik, sodrug Josip Fatur iz Ljubljane. Nesreča se ni popolnoma pojasnjena in vsi momenti ne bodo morda nikdar znani. Vlak št. 974, pri katerem je sodrug Fatur opravljaj službo, je premikal v Proseku. V tistem času je prišel mimo vlak št. 3, ki se je peljal proti Trstu. Stroj je pograbil sprevodnika Faturja, vrgel ga je ob tla in ga je tako grozno razmrcvaril, da ga ni bilo več mogoče spoznati. Možgani so ležali na sosednjem tiru, ko so v Trstu preiskali stroj, je bil s krvjo oskropljen, med kolesi so se držali cele kosi mesa, dšna roka se pa sploh ni našla. Nesrečo je le na ta način mogoče razlagati, da je bil sodrug Fatur v led dolgočasne, naporne službe že tako izmučen, da ni več mogel dovolj paziti na svojo varnost in ga je mimohiteci vlak popolnoma presenetil. Bil je takrat namreč že 21 ur v službi in je imel le v Trstu štiri ure takozvanega počitka. V nedeljo, dne 24. t. m. so pripeljali truplo v Ljubljano, kjer je bil ob 4. popoldne spreved z južnega kolodvora na pokopališče pri sv. Križu. Lahko se reče, da vidi Ljubljana malokdaj tak pogreb, kakršnega so priredili organizirani železničarji svojemu ponesrečenemu sodrugu. Pogreba so se udeležili tudi uradniki, državni železničarji, poštni uslužbenci in delavci v velikem številu, tako da je bilo nad 2000 ljudi v sprevedu, kateremu na čelu se je neslo šest krasnih vencev, večinoma z rdečimi trakovi. Nad odprtim grobom je govoril železničarski tajnik sodrug Kopač iz Trsta v slovo. Ponesrečeni sodrug je zapustil vdovo in sedem nepreskrbljenih otrok, starih od dveh do šestnajstih let. Delavstvo mu ohrani časten spomin.

Ustrelil se je v torek zjutraj v Ljubljani na straži pred vojaškim skladiščem s svojo službeno puško pešec 27. pešpolka Bernhard. Kroglja je sla v srce in povzročila takojšnjo smrt.

Pogostili bodo, kakor smo poročali, na cesarjev god ljubljanske mestne delavce. Sedaj se nam poroča iz krogov teh delavcev, da jih je ta vest razveselila kakor se nikdar kakšna druga. V prvem presenečenju so sklenili, da bodo takoj začeli solidarno stradati, da tem lažje izrabijo nenavadno prilžnost za svoje temeljito dresiranje želodce. Nekateri večni kritiki so pa, ko je minulo prvo začudenje, jeli trditi, da je bil ta sklep pravzaprav nepotreben, kajti stradajo tudi brez sklepa že leta in leta. Kar se pa tiče nas, se nam zdi vendar čudno, kako je občinski svet razdelil vloge. Za delavce se pripravi obed, nikjer pa nismo čitali, da dobe tega dne tudi uradniki kosilo. Nasprotno pa je občinski svet sklenil, uradnikom zvišati plače, a zaman iščemo v poročilu, da se zvišajo tudi mezde delavcem. Naravno je, da privoščimo uradnikom reformo, na katero so že davno čakali; a prav tako naravno je, da bi bili delavci še bolj potrebni trajnega zboljšanja. Na vsak način pričakujemo, da se občinski svet še pravočasno spomni na svojo socialno dolžnost, kajti razmere, v katerih živi mestno delavstvo, so sramotne za celo Ljubljano.

Iz stranke.

Deželna konferenca za Istro. Politični odbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke v Pulju sklicuje deželno konferenco, ki se vrši v Pulju v nedeljo, dne 21. junija s sledečim dnevnim redom:

1. Poročila.
2. Deželnozborske volitve v Istri in socialno-demokratska stranka.
3. Organizacija in taktika.
4. Slučajnosti.

Vse organizacije jugoslovanske socialno-demokratske stranke v Istri se vabijo, da pošljejo na to konferenco svoje zastopnike in jih pravočasno naznanijo. Vsa pisma, tičočna se konference, naj se pošiljajo na naslov Josip Petejan, Pulj, Arco Romano.

Slovanska socialistična mladina v Pulju priredi dne 31. t. m. veliko vrtno veselico na vrtu «Arco Romano». Na sporedu je koncert, šaljiva pošta, tombola, ples i. t. d. Koncert se začne ob 6. zvečer, ples pa ob 11. Vstopnina je za moške 30 vin., za ženske 20 vin. Čisti dobiček je namenjen delavskemu izobraževalnemu društvu.

Založba časopisa „Naprej“ v Idriji

naznanja, da izidejo te dni brošure:

L. Wahrmond:

„Katoliško svetovno naziranje in svobodna znanost.“

Cena 70 vinarjev.

Wahrmondova brošura je vzbudila premnogo hrupa po Avstriji, zato bo brez dvojbe slehernemu dobro došel njen slovenski prevod.

A. Kristan:

„O konsumnih društvih, njih pomenu in važnosti za delavsko ljudstvo.“

(Povodom 10letnice «Občnega konsumnega društva» v Idriji.)

Cena 20 vin.

K. Kautsky:

„Kapitalistični razred.“

Cena 80 vinarjev.

„O zavarovalnicah zoper nezgode.“

Cena 20 Vin.

Slovenske delavce opozarjamo že sedaj na ta izdanja, zlasti na Wahrmondovo brošuro, ki izide že ta teden.

Vse te brošure se bodo dobile tako v upravi «Rdečega Prapora» v Ljubljani, kakor v upravi «Napreja» v Idriji in pa po vseh knjigotrdnicah.

Založba „Napreja“ v Idriji.

Ženitna ponudba.

Rudar, uslužben na Nemškem, samec, star 30 let, se želi poročiti z gospodično od 24 do 28 let staro, katera bi imela veselje iti v Nemčijo. Več pismeno. Pisma s sliko, katera se vrne. Naslov pove upravništvo našega lista.

5-1

ZAHVALA.

Vsem onim, ki so nam ob pretresljivi nesreči in izgubi našega iskrenoljubljenega očeta, gospoda

Josipa Faturja

sprevodnika o kr. juž. žel.

izrazili toliko tolažilnih izrazov srčnega sočutja, izrekamo tem potom globoko zahvalo.

Posebno pa se zahvaljujemo slav. pogrebniemu društvu uslužbencev c. kr. drž. žel., c. kr. priv. juž. žel. in c. kr. poštini in brzojavnih uradov v Ljubljani za nam izkazano požrtvovalnost, slav. podružnicama «Ljubljana» in «Spodnja Šiška» splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo, za lepe vence in impozantno udeležbo pri pogrebu, slav. pevskemu društvu «Ljubljanski Zvon» za v srce segajoče nagrobnice in spremstvo, gospodom uradnikom, prijateljem in znancem pa, ker so se udeležili pogreba.

Iskrena hvala vsem!

V LJUBLJANI, dne 25. maja 1908.

Žalujoča rodbina Fatur.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“

Priznano najlepše šaljive bazare, kakor tudi vse slavnostne predmete za vrtno veselice, društvene znake, kuverte, številke za bazare in knjižnice, koriandoli, serpentine, rdeče nagelne, lampione, papirnate čepice, karte za šaljivo pošto, bloke, štambilje dobavlja društvom najceneje

Wunibald Plann

Dunaj VI., Wallgasse 19 (poleg Raimundteater).

Lastno izdelovanje!

Zahtevajte znižani cenik!

Berite!

Berite!

Čitajte in širite sledeče knjige in brosure:

K. Kautsky:

„Kdo uničuje proizvajanje v mašem?“

Cena 30 vinarjev.

H. Kirchsteiger:

„Pod spovednim pečatom“.

I. del velja 2 kroni 60 vinarjev. II. del velja 2 kroni.

A. Kristan:

„Socializem“.

Cena 20 vinarjev.

A. Kristan:

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.

Cena 10 vinarjev.

K. Marx in Friderik Engels:

„Komunistični manifest“.

Cena 40 vinarjev.

A. Kristan:

„Zakaj smo socialisti?“

Cena 14 vinarjev.

„Vatikanski letnik“.

Razglednica. Komad 6 vinarjev. 100 komadov 5 kron.

Vse te knjige in brosure se dobe v upravi «Rdečega Prapora» v Ljubljani, «Napreja» v Idriji in v vseh slovenskih knjigarnah v Ljubljani, Trstu, Gorici in Kranju.

VAJENEC

3-2 se sprejme takoj pri Ivanu Koscu, brivnica, Dunajska c. 7 v Ljubljani.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Putniki v Ameriko
Italeri želijo dobro, po ceni in
vanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetlika
v Ljubljani Kolodvorske ulice 28
Kavarnska ulica Pojasnila doje se brezplačno

Otvoritev kavarne v Pulju.

Slavnemu občinstvu ujudno naznanjamo, da smo na novo otvorili „Er's Kafe Verdi“, pod imenom

„Kavarna Bratož“

Via Campo Manzo, ogel Cenede.

Postreglo se boče z najboljšo kavo in z najfinejšimi likerji. 10-3
Vsaki dan sveže Puntigamsko pivo. Na razpolago so najvažnejši slovenski, hrvaški, italijanski in nemški časopisi in leposlovniki listi.

Cene zmerne!

Postrežba točna!

Z odličnim spoštovanjem

Br. M. A. Bratož.

Prodajam okoli 8000 metrov

ostankov posteljnega platna

(kanfak) zajamčeno, la kvaliteta, samo izbrani ostanki po 8-16 metrov kos, za popolno posteljno perilo 1 meter po 22 krajcarjev. Razpošilja se najmanj 40 metrov po poštnem povzetju.

S. Stein, toarna za platno

Nachod na Češkem.

Dolnška družba združenih pivovarov Žalec in Laški trg

Telefon št. 199.

v Ljubljani

Telefon št. 198.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Telefon št. 187.

26-26